

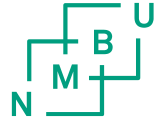
Nyttige kvalitative metoder for å innhente innbyggernes perspektiv

Ruth Kjærsti Raanaas
Presentasjon Folkehelsepraten
7. mars 2025

Nytte?

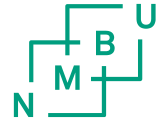
- Kommuner – stadig behov for å utvikle planer, tilbud, tjenester, arealer og områder
- Systematisk folkehelsearbeid basert på kunnskap
- Føringer for medvirkning og deltagelse i utviklingsarbeid
 - Pbl (2008) § 5-1. Medvirkning
 - Kommuneloven (2018) § 5-12 (ulike medvirkningsorgan)
- Kommuner kan oppleve å mangle kompetanse eller ressurser til å gjennomføre medvirkning og innhente kunnskap

Deltagelse er viktig i et folkehelseperspektiv

- Samfunnsdeltagelse kan **styrke empowerment**, eller **kontroll og makt** til å påvirke beslutninger som har betydning for folks liv og som folk ellers vil kunne ekskluderes fra (*Kagan et al 2020 side 100*)
- Når folk får delta aktivt i samfunnet har de mulighet til å bli empowered (få/ta makt) (*Gallagher, 2008*)

WHY PARTICIPATION MATTERS:

- Participation enables the advancement of all human rights. It plays a crucial role in the promotion of *democracy, the rule of law, social inclusion & economic development*.
- Participation is essential for *reducing inequalities and social conflict*.
- Participation is central for empowering individuals and groups and contributes to *eliminating marginalization and discrimination*.
- While the responsibility and accountability for taking decisions ultimately rests with public authorities, the participation of various sectors of society *improves the quality of decisions*.
- As a consequence of participation, *decision-making is more informed and sustainable*, and public institutions are more effective, accountable and transparent. This in turn *enhances the legitimacy of States' decisions and their ownership by all members of society*.

Fra: Summary of Guidelines on
Participation in A/HRC/39/28

Menneskerettighetsrådet, FN

Bakgrunn for

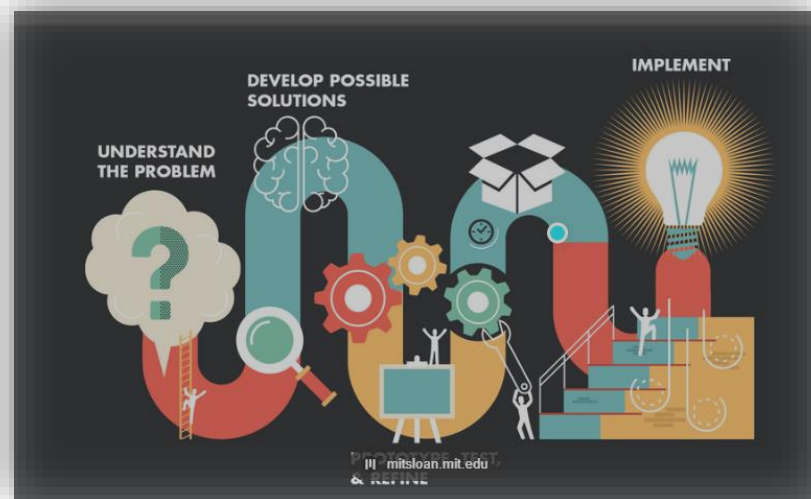

Konsulent selskap med kompetanse i Design thinking

- Prinsipper i Design thinking
 - Innsikt og utvikling av løsninger sammen med de det gjelder
 - Ulike faser med stor grad av medvirkning i alle faser av prosessen

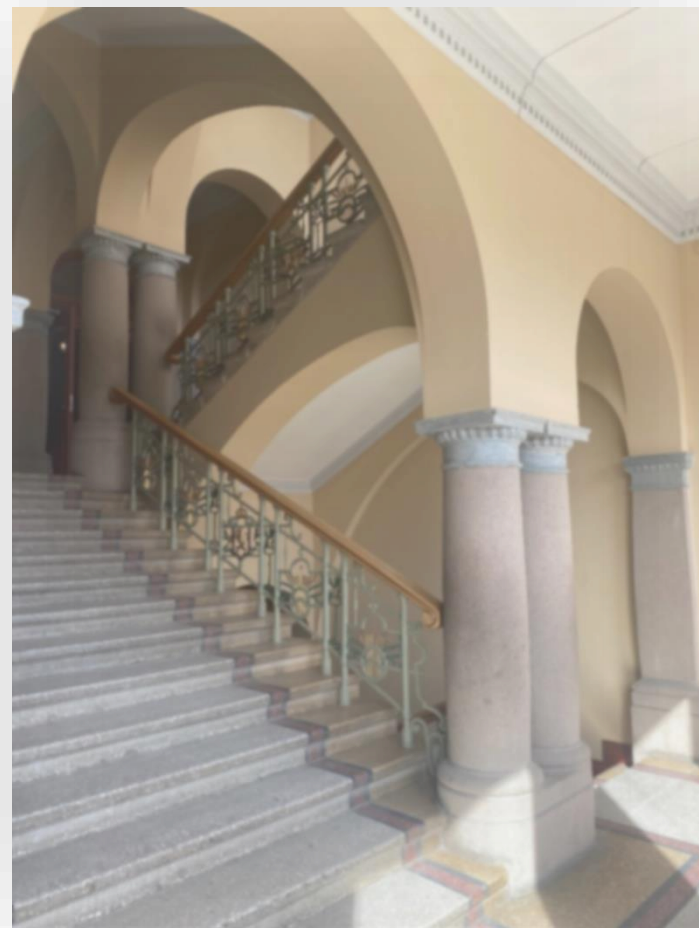
Hel industri utviklet for å styrke medvirkning

Samarbeid mellom praksisfeltet og utdanningene

- Masteroppgaver
- Emner hvor studentene jobber med praktiske prosjekter
 - Eks på emner ved NMBU:
 - Deltagerorienterte metoder i folkehelsearbeid
 - Lokalt miljørettet helsevern
 - Sosial bærekraft

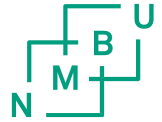
«Alminnelige» kvalitative metoder

- Intervjuer
- Observasjoner
- Dokumentanalyser

Hvordan får vi tak i de stille stemmende?

Eksempler på andre metoder

Workshops/gruppearbeid hvor tar i bruk ulike kreative metoder (for eks: visuelle metoder, spill, postere, lister, kart)

Visuelle metoder som collager, symboler, tematiske tegninger, foto, body mapping, rollespill

Guidede gåturer/ go-along intervjuer

Digitale fortellinger / digitale portrett/ video opptak

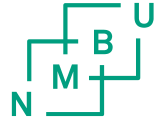
Workshops,
camps

Photovoice (fotostemme)

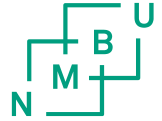
Spatiale analyser av nabolaget ved hjelp av geografiske informasjonssystemer (GIS) som barnetråkk

Metoder basert på kreativ skriving som fortellinger, poesi, lister, brev, tegneserier, nyhetsoverskrifter

Hva kjennetegner slike kvalitative metoder

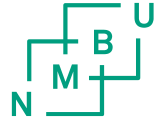

- ***Kan gi innsikt*** i informantenes levde erfaringer
 - dokumentere fenomener slik de erfares av personer som ikke har så ”sterke stemmer”
 - metodene må brukes sammen med samtaler/ intervjuer
 - ”tykke” beskrivelser
- Kan ***skape positiv endring***
 - Kan styrke selvbevissthet blant deltagerne (empowering)
 - Egnet til å presentere materiale for beslutningstakere

Visuelle metoder

- Definisjon av visuelle metoder:
 - “Systematiske måter å samle inn, generere og arbeide med visuelt materiale for å **forstå, forklare** og **uttrykke fenomen**” (Pink 2012).
- Hvorfor visuelle metoder?
 - Bilder og visuelt materiale vekker/utløser:
 - andre deler av menneskelig bevissthet enn ord
 - sterkere assosiasjoner og andre former for assosiasjoner

Photovoice/ Fotostemme

- Når legger fotoapparater i hendene til deltagerne så skjer det ting...
 - opplever at de som i utgangspunktet ikke var så gode til å fremme sine meninger fikk et språk, en måte å uttrykke seg på

Photovoice – en trinnvis prosess

- Informasjon om problemstilling
- Deltagere i oppdrag å ta bilder
- Samtale med utgangspunkt i bildene (eks i fokusgrupper)
- Tolke/ analysere data sammen med deltagerne
- Bruke det visuelle materiale – sammen med tolkninger i møte med beslutningstakere

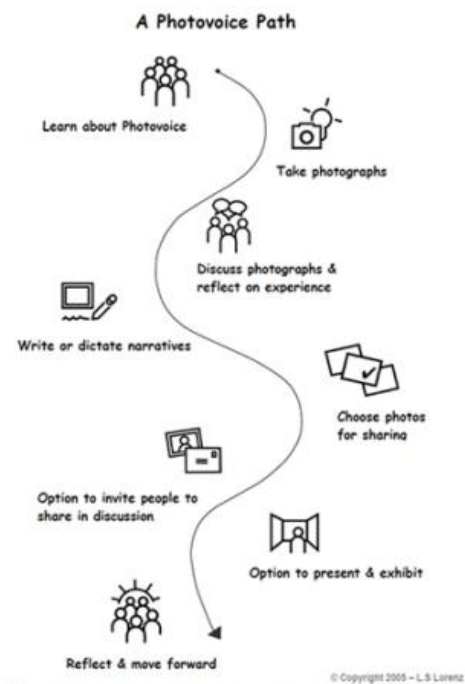
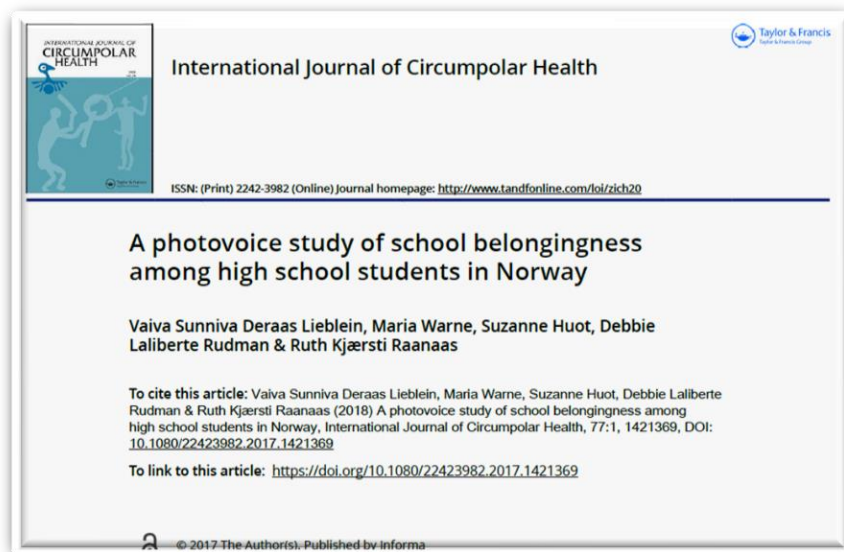

Figure 8. A Photovoice Path (Lorenz, 2010a).

Fra "Lorenz LS, Chilingerian JA. Using visual and narrative methods to achieve fair process in clinical care. J Vis Exp. 2011;48:e2342. Copyright 2005

Eksempel på photovoice-studie

- Hvilke faktorer erfarer ungdom i Finnmark at er av betydning for at de skal fullføre videregående skole?

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Masteroppgave 2016 30 stp
Fakultet for samfunnsvitenskap
Institutt for landskapsplanlegging (ILP)

"Hvordan overleve skoleåret"

En photovoicestudie av næringsfaktorer ved en videregående skole i Finnmark

Vaiva Sunniva Deraas Lieblein
Folkehelsevitenskap

(Lieblein et al 2018)

På vei hjem fra skolen sammen med venner

Fra en konsert –
en pause

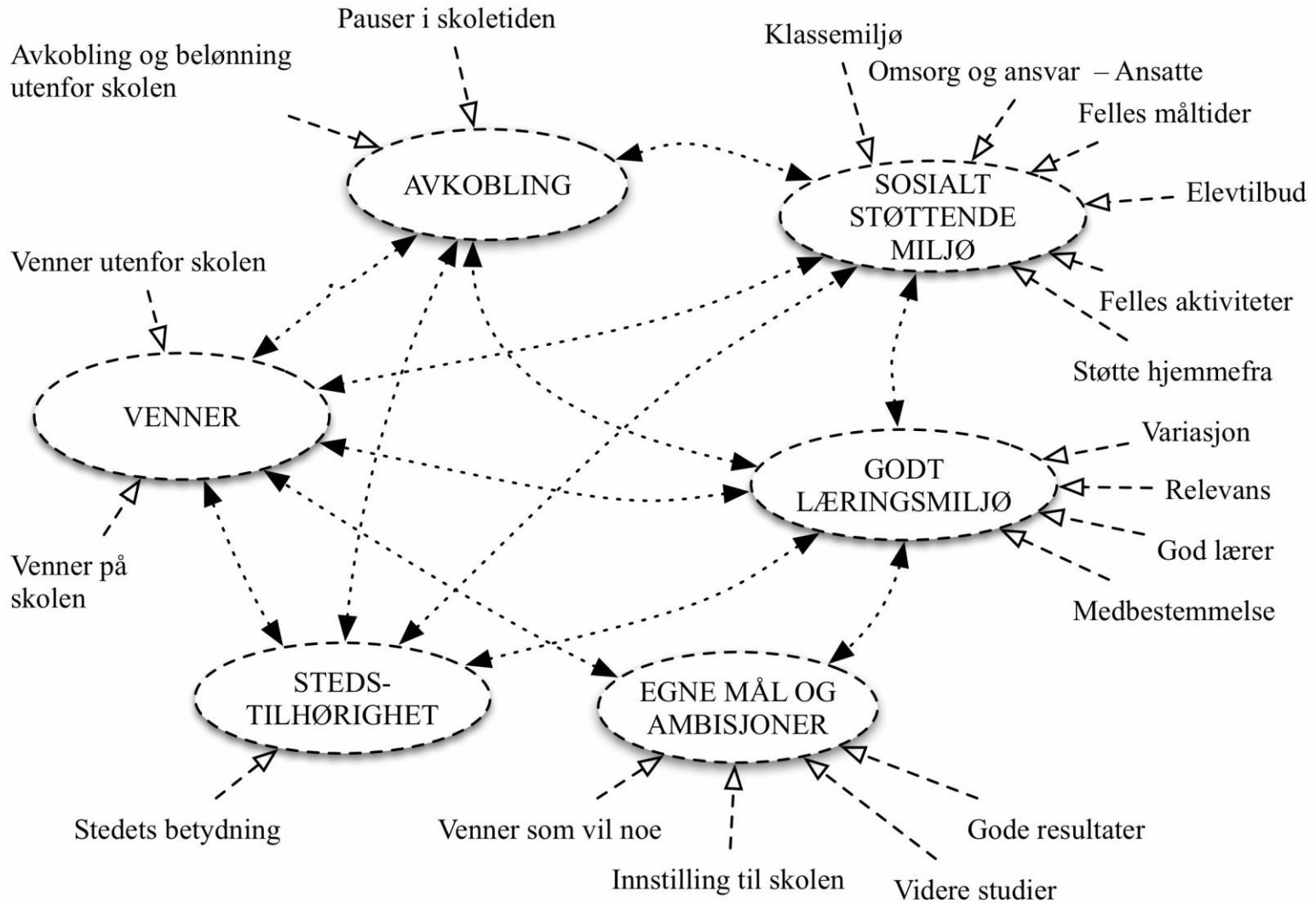
Tekroken – møtested

Gratis grøt til lunsj
på fredager

Pysjamasparty på skolen

Eksempel på photovoice-studie

- Målet å utforske og forstå hvilke faktorer unge mennesker med krysskulturell oppvekst erfarer at er av betydning for å mestre sin hverdag

Masteroppgave 2019 30 stp.

Fakultet for landskap og samfunn,

Institutt for folkehelsevitenskap

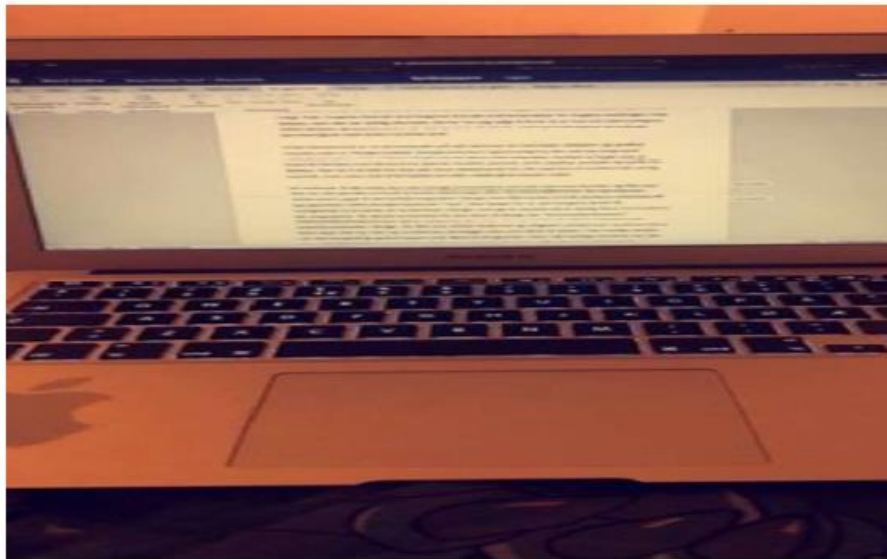
«Finne seg selv, mens veien blir til»: En photovoicestudie om hvordan unge mennesker med krysskulturell oppvekst mestrer sin hverdag?

Rahama Ahmed Yusuf

Folkehelsevitenskap - natur og miljø, helse og livskvalitet

Bilde 1. Prioriterte søvn for å ivareta sin egen helse

Bilde 16. Å satse på skolen for å kunne oppnå sine drømmer.

Bilde 13. Å ha venner som støtter.

Støtte fra venner, foreldre og familiemedlemmer ble også fremhevet. Huda beskrev også hvordan hun var heldig som fikk støtte fra flere, og sa; «Jeg er veldig heldig som får mye støtte fra mine familie og venner.. Det kom også tydelig frem behov for å ha venner som man stoler på og trøster når man har behov .Nora fortalte; «Venner for meg betyr alt og gir meg trykkelig støtte og trøst. Jeg kan gå til dem med hva og når som helst. Vi er en stor familie. De er mennesker jeg stadig henger med og aldri går lei av. De som alltid får meg til å smile og oppmuntrer og trøster meg. De gjør hverdagen min enklere å håndtere og jeg minner meg alltid på mine beste egenskaper som å være sterk og motstandsdyktig. Med mine venninner på min side så føler jeg at alt er mulig og at jeg kan klare meg selv.»

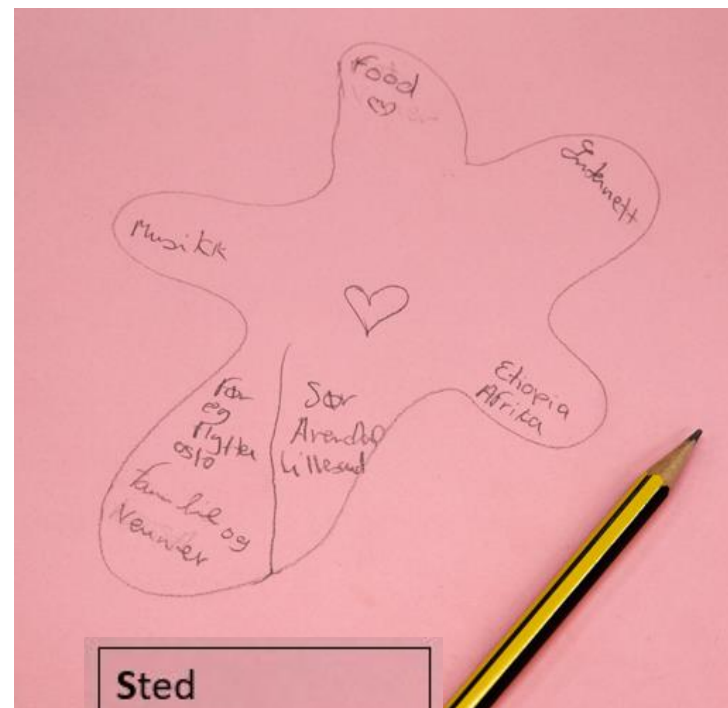
Bilde 5. Å få følelsen av pusterom gjennom bønn

Kategori	Subkategorier
Ta vare på egen helse	<ul style="list-style-type: none"> - Livsstil - Avkobling - Egenterapi/ selvhjelp
Å utfolde seg fysisk	
Å praktisere tro	
Å ha nære relasjoner	<ul style="list-style-type: none"> - Å være en del av fellesskap - Å ha opplevelsen av nærhet og trygghet - Å ha noen å gjør ting sammen med
Å noen som tror på deg	<ul style="list-style-type: none"> - Støtte fra venner, familie, lærer og trenere) - Opplevelsen av å ha noen å snakke med
Leve ut ambisjoner	
Å gi tilbake	

Tabell 1: Illustrasjon og oversikt over resultatene fra innholdsanalysen med hovedkategorier og subkategorier som forklarer erfaringer knyttet betydningen av mestring i hverdagen.

SPLIT – and annen visuell metode

- Hvilke steder har du det godt?
 - Tegn et hjerte i midten av arket
 - Rundt hjertet tegner du en form som om du har sluppet et egg i gulvet (splætt!)
 - Inni formen skriver eller tegner du de stedene du har i hjertet ditt
 - Samtale om SPLIT'en i etterkant

Sted
Person
Læring
Observasjon
Tråkk

Hvorfor SPLOT?

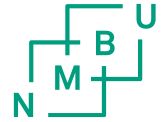
- Medvirkning i stedsutvikling
- Egnert til å trygge rommet
 - Splot er med å minimere forskjellen mellom folk
- Deltager velger selv hva vil trekke fram
- Kan også skrive det som er negativt utenfor splot'en
- Kan gjøres i gruppe –
 - som nabolagssplot

Eksempler på bruk av SPLOT i studentprosjekter

- Brukt flere ganger i FHV310 Deltagerorienterte metoder i folkehelsearbeid
- Ås kommune - utvikling av kommunedelplan aktivitet, idrett og friluftsliv (2024)
 - Involvering av barn og unge
 - Hva er viktig for barn og unge for at de vil og kan være (mer) fysisk aktive?
 - Fire ulike studentgrupper hentet data blant fire ulike skoler i Ås
 - Benyttet SPLOT i klasserommet

Resultater fra bruk av SPLOT- metode i Ås

«Chille, grille, henge og slenge»

- Tilgang til steder med billig mat, og at disse stedene også skulle tilrettelegge for store grupper.
- “der vennene mine er”.
- “Folka er viktig, samholdet, ikke stedene”.

«Låste dører»

Får ikke lov til å bruke skogholt i nærheten i skoletiden

Figur 1: Fire SPLOT-tegninger.

«Ingenting i Ås er fint»

- transport mellom steder i Ås er viktig
- kollektivtilbud ofte nevnt i SPLOT-tegningene.
- Flere ungdommer sier de ikke henger i Ås, at de heller foretrekker å reise.
- Savner grønne strukturer langs veier både i og utenfor sentrumsområdet.

At det er uteområder hvor kan være nært hjemme

Visuelle data egner seg for utstilling, og presentasjon for myndigheter

Stille ut resultatene

Hentet fra Aina Landsverk Hagen, OsloMet

Lieblein 2018

Metoder basert på kreativ skrijving som fortellinger og poesi

A research poem of Keith's narrative is presented below:

When you a little kid,
you never know,
you never know the crime

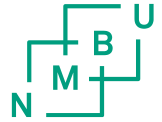
Until you grow up
and you're like
"Oh, why's it so crazy?"

When you a little kid,
the last thing on your mind is *Run! I'm about to get shot!*

the only thing on your mind is *Run. He's about to come tag me.*

Metoder basert på utforskning av stedskvaliteter: Tråkk

- Egnet i stedsutvikling
- Styrke stedsbevissthet
- Alternativ til Barnetråkk – får «tykkere» beskrivelser
- Gå sammen med målgruppen i det fysiske miljøet, samler data gjennom observasjon og samtale
 - Trene i observasjon på forhånd – legge merke til tatt-for-gittheter
- Kan inkludere deltagere som medforskere
 - Eks. ungdom forske på området sitt

Metoder basert på utforskning av stedskvaliteter: go-along intervju

- Hvordan kan ferdsel langs kyststier ha betydning for brukernes helse og livskvalitet?
- Hva kan oppleves som barrierer for bruk og rekreasjon?

Del 1: brukernes opplevelser av helseeffekter ved å ferdes i området	Del 2: Kvaliteter og barrierer ved bruk av området
Positive følelser Å være i aktivitet Tilknytning til naturområder	Stier og terreng Vedlikehold og skjotsel Aktivitetstilbud i området Tilgjengelighet <i>Transport</i> <i>Geografisk nærhet til området</i> <i>Universell utforming</i> Privatisering av landskapet Opplevelse av trengsel

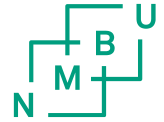
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Masteroppgave 2024 30 stp
Fakultet for landskap og samfunn

Betydningen av kyststier i et folkehelseperspektiv

En kvalitativ studie med fokus på opplevelser og bruk

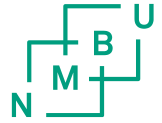
Maria Syrtveit
Master i folkehelsevitenskap

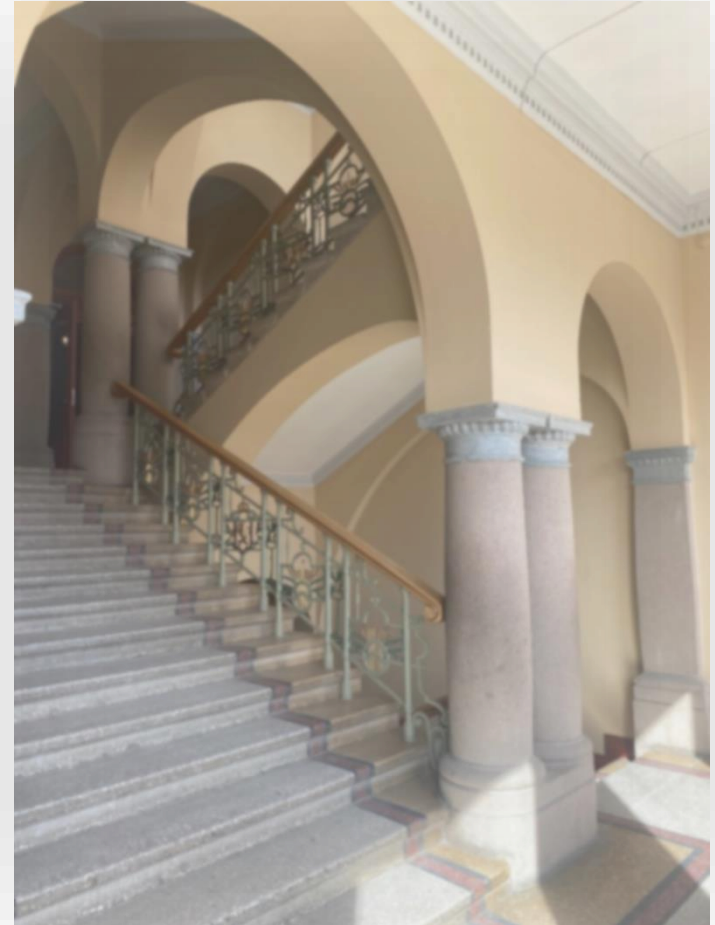
Etiske betraktninger

- Hva er hensikten?
 - Fortelle en historie eller skape endring?
- Rekruttering og utvelgelse av deltagere –
 - Hvem skal skinne og hvem skal beskyttes?
- Opplæring i bruk av foto og bilder
 - Hva kan ta bilder av og ikke, samtykke
- Workshops – maktrelasjoner og forskers rolle
 - Hierarki og status mellom deltagere
- Resultater – forskers rolle, hvem er mottaker?
 - Tolkning kan avhenge av konteksten bildene vises
 - Kan i verste fall brukes mot deltagerne

Samarbeid mellom praksisfeltet og utdanningene

- Norsk nettverk for utdanning og forskning innen helsefremming

Referanser

- Carpiano, R.M. (2009). Come take a walk with me: The “Go-Along” interview as a novel method for studying the implications of place for health and well-being. *Health and place* 15, 263– 272
- Dill 2015. Poetic Justice: Engaging in Participatory Narrative Analysis to Find Solace in the “Killer Corridor”. *Am J Community Psychol* (2015) 55:128–135
- Hagen, A.L. & Osuldsen, J. (2021) Urban youth, narrative dialogues, and emotional imprints: How co-creating the ‘splotting’ methodology became a transformative journey into interdisciplinary collaboration, i Stender, M., C. Bech-Danielsen & Hagen, A.L. (red.). *Architectural Anthropology – Exploring lived space*. Routledge, s.135-148.
- Lieblein, V. Hvordan overleve skoleåret. En photovoice-studie av nærværsfaktorer ved en videregående skole i Finnmark. Masteroppgave NMBU vår 2016
- Lieblein, V.S.D., Warne, M., Huot, S., Rudman, D.L. & Raanaas, R.K. 2018. A photovoice study of school belongingness among high school students in Norway, *International Journal of Circumpolar Health*, 77:1
- Pink, S. 2012. *Advances in Visual Methodology*, Sage.
- Rosten, M. G., Hagen, A. I. & Tolstad, I. M. (2021). Fra tynn til tykk medvirkning: Unge med-forskere som lokale kunnskapsprodusenter. I A. L. Hagen & B. Andersen (Red.), *Ung medvirkning: Kre-ativitet og konflikt i planlegging* (Kap. 2,S. 43-73). Cappelen Damm Akademisk.
- Wang & Burris, 1997. *Photovoice: Concept, Methodology, and Use for Participatory Needs Assessment*. Health education and behavior.